

Spory v Jeruzalémě

MAREK 11. A 12. KAPITOLA

Texty na tento týden

Mk 11; 1Kr 1,32–48; Za 9,9,10; Iz 56,7; Jr 7,11; Mk 12,1–34

Základní verš

„A kdykoli povstáváte k modlitbě, odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil vaše přestoupení.“ (Mk 11,25)

Ve třetí lekci jsme se věnovali sérii pěti sporů mezi Ježíšem a náboženskými vůdci (Mk 2 a 3). V textech týkajících se Ježíšova příchodu do Jeruzaléma, které budeme studovat tento týden, se mimo jiné soustředíme na sérii šesti sporů s náboženskými vůdci. Tyto dvě skupiny sporů ohraničují v Evangelii podle Marka začátek a konec Ježíšovy pozemské služby. Každý z těchto souborů sporů se zabývá důležitými otázkami křesťanského života. Pokyny, které v těch sporných situacích Ježíš dává, nás usměrňují nejen v základních otázkách víry, ale také v praktických otázkách každodenního života.

Náboženští vůdci na Ježíše opakovaně útočí, zpochybňují ho a snaží se ho porazit, ale ani jednou se jim to nepodaří. Část lekce na tento týden se bude týkat analýzy toho, co vede lidi do opozice vůči Bohu. Budeme také uvažovat, co mohou křesťané udělat, aby prolomili předsudky a promluvili k srdcím těch, kteří se brání volání Ducha.

V Markovi 11 se Ježíšova služba odehrává v Jeruzalémě o Velikonocích (březen – duben). Kapitoly Mk 11–16 popisují události, které se odehrály během několika dní. Čas a tempo vyprávění se zde výrazně zpomalilo. Vždyť prvních deset kapitol pokrývá přibližně tři a půl roku Ježíšovy služby. Toto zpomalení poukazuje na důležitost závěrečných událostí.

Osnova lekce

Jedenáctá a dvanáctá kapitola Markova evangelia popisuje události spojené s Ježíšovým slavnostním vjezdem do Jeruzaléma v samotném závěru jeho pozemské služby. Zde dojde v následujících dnech k několika „střetům“ s tehdejšími náboženskými vůdci a představiteli.

- Mk 11,1–11: Triumfální vjezd do Jeruzaléma (neděle)
- Mk 11,12–26: Spor o význam chrámu a jeho vyčištění (pondělí)
- Mk 11,27–12,12: Spor o Ježíšovu pravomoc (úterý)
- Mk 12,13–27: Spory o daně a manželství (středa)
- Mk 12,28–34: Diskuze o největším přikázání (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

TRIUMFÁLNÍ VJEZD

⁷Oslátka přivedli k Ježíšovi, přehodili přes ně své pláště a on se na ně posadil. ⁸Mnozí rozprostřeli na cestu své pláště a jiní zelené ratolesti z polí. ⁹A ti, kdo šli před ním i za ním, volali: „Hosanna! ¹⁰Požehnaný, který přichází ve jménu Hospodinově, požehnáno buď přicházející království našeho otce Davida. Hosanna na výsostech!“ ¹¹Ježíš vjel do Jeruzaléma a vešel do chrámu. Po všem se rozhlédl, a poněvadž již bylo pozdě večer, odešel s Dvanácti do Betanie. (Mk 11,7–11)

Osobní studium

O čem mluví texty Mk 11,1–11 a Za 9,9.10?

Polovina příběhu v Mk 11,1–11 se týká Ježíše, který posílá dva učedníky do nedaleké vesnice, aby mu přivedli oslátka, na kterém chce pokračovat na cestě do Jeruzaléma. Proč autor věnuje tolik času tomuto popisu?

Odpověď je dvojitá. Za prvé, poukazuje na Ježíšovu prorockou moc, čímž zvyšuje důstojnost jeho příchodu a spojuje ho s Boží vůlí. Za druhé, tento aspekt propojuje příběh s textem Za 9,9.10, ve kterém se o králi říká, že přichází do Jeruzaléma na oslátku. Připomíná to Šalomounův vjezd do Jeruzaléma na mezkyni (1Kr 1,32–48), když se Adonijáš pokusí zmocnit trůnu a David přikáže, aby Šalomouna co nejdříve korunovali za krále.

„Těmito slovy předpověděl pět set let před Kristovým narozením prorok Zachariáš příchod izraelského krále. Jeho prorocství se mělo právě naplnit. Ježíš, který tak dlouho odmítal královské pocty, přicházel nyní do Jeruzaléma jako zaslíbený dědic Davidova trůnu.“ (DA 569; TV 361)

Jeruzalém se nachází v kopcovité oblasti, v nadmořské výšce asi 740 metrů nad mo-

řem. V Ježíšových dnech tam žilo čtyřicet až padesát tisíc obyvatel, ale o Velikonocích přicházelo do města velké množství poutníků. Jeruzalém měl v té době rozlohu kolem sta hektarů, z toho oblast Chrámové hory pokrývala asi patnáct hektarů. Městu dominoval nádherný chrámový komplex.

Ježíš přišel k městu z východní strany, sestoupil z Olivové hory a pravděpodobně vstoupil přes Zlatou bránu na Chrámovou horu (tato brána je nyní zazděná). Jeho vstup způsobil ve městě hodně vzruchu. Každý si totiž uvědomoval symbolický význam jeho činu. Zástup, který doprovázel Ježíše, křičel *hosanna*, což je výraz, který původně znamenal „Pane, zachraň“, ale časem se jeho význam posunul na „sláva Bohu“.

V Markovi jsme dosud četli, že Ježíš nechtěl, aby se o jeho působení mluvilo veřejně. Ten čas utajení teď skončil. Ježíšův vjezd do Jeruzaléma má formu známé královské symboliky. Po příjezdu do města vejde do chrámu, ale jelikož je již pozdě, odejde s dvanácti učedníky do Betanie. To, co mohlo přerůst v nepokoje nebo vzpouru, skončí jeho tichým odchodem do ústraní. Následující den však bude úplně jiný.

Aplikace

Obraz jízdy na oslátku vyvolává myšlenku pokory. Proč je pokora důležitou vlastností? Na co bychom měli být ve světle kříže hrdí?

PROKLETÝ FÍKOVNÍK A VYČIŠTĚNÝ CHRÁM

¹⁷A učil je: „Což není psáno: ‚Můj dům bude zván domem modlitby pro všechny národy‘? Vy však jste z něho udělali doupe lupičů.“ ¹⁸Velební a zákoníci to uslyšeli a hledali, jak by ho zahubili; báli se ho totiž, protože všechen lid byl nadšen jeho učením. (Mk 11,17-18)

Osobní studium

Přečti si text Mk 11,12–26. V čem spočívá smysl a poselství popsaných událostí?

Ráno Ježíš přicházel z Betanie vzdálené od Jeruzaléma jen asi tři kilometry. Během cesty dostal hlad. Když z dálky uviděl fíkovník plný listů, popošel blíž a hledal na něm nějaké časně ovoce. Takové jednání by se nepovažovalo za krádež, protože podle starozákonního práva bylo možné vzít si z pole nebo sadu bližního tolik, aby člověk utišil svůj hlad (Lv 19,9; 23,22; Dt 23,25). Ježíš však na stromě nenašel žádné ovoce, a proto mu řekl: „Ať z tebe již na věky nikdo nejí ovoce!“ (Mk 11,14). Takové jednání bylo pro Ježíše mimořádně netypické. Co však následovalo, bylo ještě pozoruhodnější.

Události popsané ve verších Mk 11,15–19 se odehrály pravděpodobně na nádvoří pohanů, kde se prodávaly zvířecí oběti. Z historických záznamů víme, že tam prodej začal teprve nedávno, za velekněze Kaifáše. Ježíš vyhání z nádvoří všechny prodavače, aby se na tomto místě opět mohlo odehrávat pokojné uctívání Hospodina. Jeho čin byl přímým útokem na ty, kteří měli na starosti provoz chrámu.

Ježíšova ostrá kritika bezbožného jednání v chrámu vychází ze spojení dvou starozákonních textů. Trvá na tom, že chrám má být „domem modlitby pro všechny národy“ (Iz 56,7), což se jednoznačně týká i lidí s pohanským původem. Potom říká, že vůdci udělali z chrámu „úkryt lupičů“ (Jr 7,11). Na konci tohoto úžasného dne Ježíš a jeho učedníci opouštějí město (Mk 11,19).

Následující ráno se Ježíš s učedníky opět vydává do Jeruzaléma (Mk 11,20–26). Učedníci žasnou, když vidí fíkovník vyschlý až do kořenů. Ježíš při vysvětlování toho, co se stalo, dává lekcí o modlitbě a odpuštění. Co to všechno znamená?

Tyto dva příběhy jsou čtvrtým „sendvičovým příběhem“ v Markovi (viz 3. lekcí). V takových příbězích dochází ke zdramatizované ironii, kdy paralelní postavy jednají opačně nebo opačné postavy jednají stejně. V tomto příběhu tvoří paralelu fíkovník a chrám. Ježíš proklíná fíkovník, ale čistí chrám – jde o opačné činy. Ironií však je, že náboženští vůdci nyní plánují zabít Ježíše a tento čin bude znamenat konec významu chrámových obřadů, které se naplnily v Ježíši.

Aplikace

Které oblasti tvého života by měl Ježíš očistit? Jak se něco takového může stát?

KDO TI DAL MOC, ABYS TO DĚLAL?

²⁷Znovu přišli do Jeruzaléma. Když procházel chrámem, přišli k němu velekněží, zákoníci a starší
²⁸a řekli mu: „Jakou mocí to činíš? A kdo ti dal tuto moc, abys to činil?“ (Mk 11,27.28)

Osobní studium

Prostuduj si text Mk 11,27–33. Na co se Ježíše ptali náboženští vůdci? Jak na jejich výzvu zareagoval?

Den po vyčištění chrámu konfrontovali náboženští vůdci Ježíše otázkou, kdo mu dal právo a moc dělat to, co den předtím vykonal v chrámu. Nehledali však pravdu, snažili se chytit Ježíše do pasti. Odpověděli, že jeho moc je od Boha, odmítnou, že by jednoduchý venkovský tesař mohl mít takovou autoritu. Připustí-li, že jeho autorita je lidská, odmítnou ho jako blázna.

Ježíš však vidí jejich záměr. Řekne jim, že na jejich otázku odpoví tehdy, když mu nejprve oni zodpoví jeho protiotázku. Ptá se jich, zda křest Jana Křtitele byl od Boha, nebo od lidí. Náboženští vůdci okamžitě pochopí, že se sami dostali do pasti. Řeknou-li, že Janův křest byl od Boha, Ježíš se jich právem zeptá, proč tedy Janovi neuvěřili. Báli se však označit Janovo jednání za čistě lidské, protože lidé vnímali Jana jako proroka. Proto raději odpovídají vyhýbavě, že nevědí. To dává Ježíši příležitost odmítnout odpovědět na jejich otázku.

Přečti si text Mk 12,1–12. Jak Ježíš pokračoval poté, co odmítl odpovědět na otázku

náboženských vůdců? Jakou to mělo odezvu?

Ježíš vypráví podobenství o špatných vinařích, ve kterém mluví o vinici, o majiteli vinice a o nájemnících, kterým majitel pronajímá svou vinici. Toto podobenství nese znaky podobenství o vinici, které nacházíme u proroka Izajáše. V tomto podobenství Bůh obviňuje nevěrný Izrael (Iz 5). Tuto paralelu musel pochopit každý, včetně náboženských vůdců.

Příběh v podobenství se odvíjí neobvykle. Nájemníci totiž odmítají dát majiteli být jen část ze sklizně na vinici. Místo toho týrají a zabíjejí sluhy, které k nim posílá. Nakonec majitel pošle svého milovaného syna a očekává, že jeho budou respektovat. Ale ani to se nestalo. Nájemníci jsou z nějakého důvodu přesvědčeni, že pokud zabijí majitelova syna, vinice bude patřit jim. Jejich nelogické uvažování je zarážející. Soud, který bude následovat, se zdá více než jasný a opodstatněný.

Ježíš v tomto podobenství adresuje náboženským vůdcům vážné varování, kam směřují jejich kroky. Vzhledem k tomu, co chystají, vyznívá jeho podobenství jako láskyplné varování. Ještě totiž nebylo pozdě, aby se změnili a vyhnuli jistému odsouzení. Někteří budou činit pokání, obrátí se a přijmou Ježíše. Jiní ne.

Aplikace

Proč je při zvěstování evangelia důležité, že konáme to, k čemu nás zmocnil Ježíš?

POZEMSKÉ POVINNOSTI A NEBESKÉ VÝSLEDKY

¹⁶Když mu jej podali, zeptal se jich: „Čí je tento obraz a nápis?“ Odpověděli: „Císařův.“ ¹⁷Ježíš jim řekl: „Co je císařovo, odevzdejte císaři, a co je Boží, Bohu.“ Velice se nad tím podivili. (Mk 12,16.17)

²⁶A pokud jde o mrtvé, že vstanou, nečtli jste v knize Mojžíšově, ve vyprávění o hořícím keři, jak Bůh Mojžíšovi řekl: „Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův?“ ²⁷On přece není Bohem mrtvých, nýbrž Bohem živých. Velmi se mýlíte! (Mk 12,26.27)

Osobní studium

Přečti si verše Mk 12,13–27. Jaké pravdy v nich Ježíš přináší? Co Ježíše vedlo k vyslovení těchto pravd?

Náboženští vůdci se pokoušeli nachytat Ježíše při něčem, co by mohli použít k jeho obžalobě před římským místodržitelem nebo k očernění před lidmi. Ve sporu zaznamenaném v Mk 12,13–17 šlo o otázku placení daní. V dané době by se odmítnutí platit daně mohlo považovat za vzpuru proti římské vládě, což byl mimořádně vážný přestupek.

Ježíšova odpověď dát císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Boží, mu pomohla vyvázat z pasti, do které se ho snažili chytit. Jeho slova však přinášejí i hluboké poučení o odpovědnosti věřícího vůči vládě.

„Ježíš nemluvil nijak vyhýbavě, odpověděl na otázku přímo a otevřeně. V ruce držel minci, na níž bylo vyraženo císařovo jméno i jeho podoba. Prohlásil, že žijí-li pod ochranou římské moci, musí ji podporovat tak, jak žádá, pokud to není v rozporu s jejich povinnostmi vůči Bohu. Měli se pokojně podřizovat zákonům země, ale především měli v každé době zachovat věrnost Bohu.“ (DA 602; TV 383)

Po farizejích a herodiánech přišli za Ježíšem saduceové s otázkou týkající se vzkříšení mrtvých. Saduceové byli kněžskou skupinou, která jako Písmo přijímala pouze Tóru, tedy pět Mojžíšových knih. Tito věřící vzkříšení mrtvých odmítali. Příběh, který Ježíši vyprávěli, byl pravděpodobně vymyšlen. Týkal se sedmi bratrů a jedné ženy. Mojžíšův zákon řešil otázku zachování majetku v rodové linii. Zemřel-li muž, který nezanechal syny, jeho bratr se oženil s vdovou a všechny děti narozené v tomto svazku byly podle zákona dětmi mrtvého muže a tedy i jeho dědici (Dt 25,5–10).

Ve snaze zpochybnit učení o zmrtvýchvstání saduceové poukazovali na morální dilema, či manželkou by se taková žena stala při vzkříšení. Ježíš jejich argumenty vrací ve dvou krocích a přitom se odvolává na Písmo a Boží moc. Za prvé, popisuje Boží moc při vzkříšení a naznačuje, že v nebi nebudou sňatky. Potom obhajuje učení o vzkříšení odvoláním na Ex 3,1–22, kde Bůh říká, že je Bohem Abrahama, Izáka a Jákoba. To podle Ježíše znamená, že budou vzkříšeni. Nemohou přece zůstat mrtví, pokud Bůh je Bohem Abrahama, Izáka a Jákoba, kteří jsou zatím mrtví.

Aplikace

Co bys odpověděl na otázku, zda znáš Boží moc? (Viz Mk 12,24.) Z čeho by vycházela tvá odpověď?

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PŘIKÁZÁNÍ

²⁸Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“ ²⁹Ježíš odpověděl: „První je toto: ‚Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; ³⁰miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly!‘ ³¹Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe!‘ Většího přikázání nad tato dvě není.“ ³²I řekl mu ten zákoník: „Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že jest jediný Bůh a že není jiného kromě něho...“ (Mk 12,28–32)

Osobní studium

Prostuduj si text Mk 12,28–34. V čem byl postoj zákoníka k Ježíši neobvyklý? Jak Ježíš odpověděl na jeho otázku?

V Evangeliiu podle Marka se až do této chvíle většina náboženských vůdců, až na několik výjimek, staví k Ježíši nepřátelsky. To platí zejména v Jeruzalémě, kde Ježíš čelil útokům kněží zodpovědných za uctívání v chrámu, které tvořilo jádro celého judaismu. Zde se však setkáváme se zákoníkem, který vyslechl Ježíšův spor se saduceji a ocenil jeho odpovědi. Projevil tím nejen čestnost, ale i odvahu tváří v tvář převládajícímu nepřátelství vůči Ježíši. Bylo by jednodušší stát někde opodál a přihlížet. Tento člověk však má pochopení pro Ježíšovy postoje, a dokonce se nebojí Ježíše nahlas pochválit.

Ve své otázce se zákoník dostává k podstatě náboženství. Ptá se Ježíše, které přikázání je nejdůležitější. Ježíš odpovídá jednoduše a jasně, když cituje šema, vyznání víry z Dt 6,4.5. Nejdůležitější přikázání je podle Ježíše „miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své duše, z celé své mysli a z celé své síly“ – tedy vším, co tvoří

naši podstatu. Ježíš ve své odpovědi přidává i druhé nejdůležitější přikázání, přičemž opět cituje Starý zákon, tentokrát Lv 19,18, když říká: „Miluj svého bližního jako sám sebe“ (Mk 12,31).

Někdy se lidé ptají, jak lze přikazovat lásku. Pomáhá nám to vysvětlit kulturní kontext příkazu v Deuteronomiu. Je zde použit jazyk pocházející ze starověkých smluv. Smluvní strany se výrazem „milovat“ zavazovaly k věrnosti požadavkům smlouvy a k jejímu věrnému plnění. A přestože nevyklučuje koncept hluboké náklonnosti mezi stranami, mnohem více se zaměřuje na činy, které takovou věrnost prokazují.

Zákoník byl upřímný, viděl jasnost a přímou Ježíšovy odpovědi a nebál se to vyjádřit. Zcela živě si přitom dokážeme představit zachmuřené pohledy náboženských vůdců, když slyší čestného zákoníka potvrdit Ježíšovu odpověď jako platnou. Nikdo z nich by něco takového neudělal. I Ježíš ocenil zákoníka za jeho upřímnou odpověď a řekl mu, že není daleko od Božího království. „Nebýt daleko“ neznamená být uvnitř. Zákoníkovi chyběly ještě dva kroky na cestě víry: rozpoznat, kdo je Ježíš, a následovat ho.

Aplikace

Jak se můžeš naučit milovat Boha a své bližní jako sebe sama? Proč je kříž klíčem k dodržování těchto příkazů?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 64. kapitolu „Podobenství o fikovníku“ (DA 580–588; TV 367–371), 65. kapitolu „Opět v chrámu“ (DA 589–600; TV 372–381) a 66. kapitolu „Léčky“ (DA 601–609; TV 382–387) z knihy *Touha věků*.

„Toto varování platí pro každou dobu. Kristovo prokletí stromu, který sám stvořil, je výstrahou všem církvím i všem křesťanům. Kdo chce žít podle Božího zákona, musí sloužit druhým. Mnohým lidem chybí Kristovo milosrdenství a obětavost. Někteří se považují za vzorné křesťany, a přitom nechápou, co služba Bohu znamená. Ve svých plánech myslí jen na sebe. Jednají jen ve svém vlastním zájmu. Čas má pro ně cenu jen tehdy, když jej využívají pro svůj zisk. Ten je cílem veškerého jejich snažení. Neslouží nikomu jinému než sami sobě. Bůh je stvořil, aby žili ve světě a nesobecky mu sloužili. Chtěl, aby podle všech svých možností pomáhali bližním. Oni však nevidí nic jiného než sebe. Nezajímají se o druhé. Žijí jen sami pro sebe. Podobají se krásnému, ale neplodnému fikovníku. Zachovávají náboženské obřady, ale chybí jim pokání a pravá víra. Tvrdí, že ctí Boží zákon, ale poslušnost je jim cizí. Mluví, ale nečiní. Prokletím fikovníku Kristus ukázal, jak se mu prázdnota okázalost oškliví. Říká, že lidé, kteří otevřeně hřeší, mají menší vinu než ti, kdo předstírají, že slouží Bohu, ale žádné ovoce k jeho slávě nenesou.“ (DA 584; TV 369)

Otázky k rozhovoru

1. *Zamyslete se nad významem Kristova vyčištění chrámu. Jak by se princip jeho jednání mohl týkat naší církve dnes? Jak by se mohlo takové „vyčištění“ uskutečnit?*
2. *Ve všech evangeliích se Ježíš opakovaně odvolává na Písmo a na to, jak se musí naplnit. Co se z jeho slov dozvídáme o důležitosti Písma pro život víry? Proč musíme odmítnout jakékoli pokusy snižovat autoritu Písma? V čem je nebezpečná myšlenka, že Písmo je jen výsledkem představ lidí o Bohu, o tom, kdo Bůh je a jak působí?*
3. *Kde se nachází hranice mezi církví a státem? Jak k hledání odpovědi na tuto otázku přispívají Ježíšova slova v Mk 12,13–17?*
4. *Vyhledejte texty, které hovoří o vzkříšení. Proč je toto učení tak důležité pro naši víru, zejména v souvislosti s tím, co Písmo říká o stavu mrtvých?*